

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

SERIES 3: 50 - AHAVAT RE'IM - PART 2 FINDING THE BALANCE OF ALTRUISM AND SELF-CARE OU ISRAEL/BEIT KNESSET HANASI - SPRING 2026

- We saw in Part 1 that the mitzva of Ahavat Reim takes effect on two levels: (i) a Torah mitzva framed in the negative as a Lo Ta'ase - not to be rude, insensitive etc, while the opportunity for proactive chesed is left as a voluntary Torah mitzva kiyumit; (ii) a Rabbinic obligation (mitzva chiyuvit) to reach out to others in a structured halachic manner through the various mitzvot of chesed. These in turn fulfil the Torah mitzva of Ahavat Re'im.
- In this shiur we will examine the limits of chesed - where does one draw the line between the mitzva to focus on others and self-care?

1. אלו דברים שאין להם שיעור - הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה

משנה פאה א"א

The Mishna rules that when it comes to the mitzva of chesed, there is no limit (shiur).

2. וגמילות חסדים. דגופו, כגון זיקור חולים ולקבור מתים וכיוצא בזה. אבל גמילות חסדים דממונו כגון פדיון שבויים ולהלביש ערומים ולהאכיל את הרעבים וכיוצא בזה יש להן שיעור - שיתן בכל פעם שתצא מלוב כזו לידו חמישית מן הכסף שצנכסיו ותו לא מחייב. דהכי אמרינן במצוה אל יבזבז יותר מחומש.

ר' עובדיה מברטנורא פאה א"א

The absence of a fixed shiur applies only to chesed that one does physically through personal effort. There is no point at which what we do is 'enough'. But when it comes to financial contributions, there IS a shiur - one fifth of one's income. We are not required to spend more than that even to fulfil a positive Torah mitzva.

3. מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולחם אבליים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעודם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אע"פ שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאותה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחיד בתורה ובמצות

רמב"ם הלכות אבל פרק יד הלכה א

We saw in Part 1 that the chiyuv of Ahavat Reim is essentially negative:- not to act towards others in a way that one would not want to be treated. There is however a kiyum of the mitzva min Hatorah by acting in any way which shows chesed to others. In addition, Chazal created new chiyuvim miderabbanan to perform chesed in certain situations - e.g. hachnasat orchim, bikur cholim etc. Rambam also rules, like the Mishna in Peah, that there is 'no shiur' when it comes to chesed.

But there has to be SOME limit! We cannot go to every shiva and every wedding nor host every guest, even if someone else were paying for the food. How do we draw the halachic line beyond which it becomes permitted, maybe even required, to refocus on oneself?

4. אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיּוֹן כִּי בָרַךְ ה' בְּרִכְּךָ ה' בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ

דברים טו"ד

The Torah apparently promises that there will be no poverty in the land

5. כִּי לֹא יִחְדַּל אֲבִיּוֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל כֵּן אֶנְכִּי מִצְוֶה לֵאמֹר פֶּתַח תִּפְתָּח אֶת יָדְךָ לְאֶחִיד לְעֹנֶיךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצְךָ

דברים טו"א

.... yet a few verses later declares that there will never be a shortage of poor people!

6. שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם - מתים, ואם שותה אחד מהן - מגיע לישוב. דרש בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חבירו. עד שבא רבי עקיבא ולימד: **וְחַי אַחִיד עִמָּךְ** - חייד קודמים לחיי חבירך.

בבא מציעא סב.

Where two people are lost in the desert, if there is only enough water to save one of them, Ben Petura rules that they must share the water and likely both die. R. Akiva rules that the person with the water may drink it all and live, even though the other person will die. Which opinion does the halacha follow?

7. **אֶל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית וְיִרְאֶתָּה מֵאֵלֶיךָ וְחַי אַחִיד עִמָּךְ:**

ויקרא כה:לו

The context of the Torah verse 've chai achicha imach' is the prohibition on charging interest.

8. אמר רבי אלעזר: רבית קצוצה - יוצאה בדיינין רבי יוחנן אמר: אפילו רבית קצוצה נמי אינה יוצאה בדיינין. אמר רב נחמן בר יצחק: מאי טעמא דרבי אלעזר דאמר קרא **וְחַי אַחִיד עִמָּךְ** - אהדר ליה כי היכי דניח. ורבי יוחנן, האי וחי אחיד עמך מאי עביד ליה? - מבעי ליה לכדתניא: שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם - מתים, ואם שותה אחד מהן - מגיע לישוב. דרש בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חבירו. עד שבא רבי עקיבא ולימד: **וְחַי אַחִיד עִמָּךְ** - חייד קודמים לחיי חבירך.

בבא מציעא סא:

R. Elazar and R. Yochanan dispute the issue of whether fixed interest which was charged in breach of halacha can be recovered in Beit Din. R. Elazar say that it can, based on the verse 've chai achicha imach' - ie it is not enough to refrain from charging interest. If one did so, it must be returned so that your brother will live with you. R. Yochanan uses this verse for a different halacha - that of R. Akiva!

9. וזאמת הרמב"ם והסמ"ג והטור לא הביאו כן דינא דר"ע. וכבר כתבו קטא אחרונים ז"ל דטעמא משום דלדין דקיי"ל כר"א רבית קלוזא יולאח כדדיינים לא קיי"ל כר"ע.

באור על ספר המצוות לרס"ג (הרב פערלא) עשין עשה כה

Some Acharonim suggest that, since the halacha follows R. Elazar on the issue of fixed interest, this must mean that it does NOT follow R. Akiva on the question of whose life comes first.

10. מצות עשה ליתן צדקה לעניים כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת.

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז הלכה א

Rambam rules that the obligation to give tzedaka is only to the extent that one can 'afford' it.

11. אבל בצדקה הוא תנאי בהחיוב דרק כשמסגת ידו נאמר מצות צדקה. והוא למה דבארתי כר"ע ולא כבן פטורא. וממילא אין טעם לחייבו למות ולא לעבור ונמצא שנקט הרמב"ם דין דר"ע. ופשוט שתנאי זה הוא מקרא **וְחַי אַחִיד עִמָּךְ** וכן במנין המצות² כתב 'ליתן צדקה כמסת ידו' - משמע שהוא תנאי בחיוב ולא לשעורא שלא שייך למינקט שעור בשם המצוה.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קמה

R. Moshe Feinstein understands that the Rambam rules like R. Akiva - the mitzva of giving tzedaka is essentially limited to a situation in which one can 'afford it'. This is not technically a shiur, or limit to the obligation - such as giving a fifth, but is a built-in condition to the mitzva itself!

12. מעיין של בני העיר, חייהן וחיי אחרים - חייהן קודמין לחיי אחרים, בהמתם ובהמת אחרים - בהמתם קודמת לבהמת אחרים, כביסתן וכביסת אחרים - כביסתן קודמת לכביסת אחרים, חיי אחרים וכביסתן - חיי אחרים קודמין לכביסתן, רבי יוסי אומר: כביסתן קודמת לחיי אחרים.

נדרים פ:

The Gemara rules like R. Akiva - that a person's needs (here water to save life, to save their animals or for personal hygiene) take precedence over similar needs of others. R. Yosei even rules that a water for personal hygiene takes precedence over the life-threatening needs of others!

1. The general assumption of the rules of drash set out in the Gemara is that a Torah verse can only be used for one specific limmud.

2. This wording is not in the Rambam's full list of Mitzvot but is the Rambam's wording in his listing of the mitzvot in Hilchot Matnot Aniyim (12th mitzva).

13. רבי יוסי אומר כביסותן של אותה העיר קודמת לשתייתן של בני עיר אחרת - דסצירא ליה לרבי יוסי דכיון דזמניעת כביסה איכא לערא טובא חיי נפש הוא.

הר"ן נדרים פ:

The Ran understands that R. Yosei sees personal hygiene as an ESSENTIAL personal need, even though it is not life-threatening and less pressing than the needs of others. To go without any clean clothing or washing for weeks or months is a REAL poverty which normal people cannot 'afford' and thus are not required to give away, even if the needs of others are greater.

14.

עשה ג

17

לאהוב את רעים שנאמר ואהבת לרעך כמוך:

(ג) מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כנפשו. שנאמר ואהבת לרעך כמוך. לפיכך נריך לספר בשבחו ולחום על חמיו. כאשר הוא חם על מנוח עמו ורונה בכבוד עמו. ואהבתו וחמלתו על חבירו כאהבתו וחמלתו על עמו. ומנקש תועלתו ושמח בטובתו ומיצר בצרתו. ודבורו עמו תמיד בנחת דרך חיבה וכבוד. אבל כל החיוב של זאת המצוה הוא באופן שלא יגיע בו מק לאהוב מפני זאת האהבה. ושלא יצטרך להגיע מלאכתו מפני עשיית מלאכת חבירו. כי כבר בא ר' עקיבא ולימד חיד קודמת לחיי חבירך. ואף אין החיוב שיאהבהו כאהבתו את נפשו. ולעסוק ולטרוח עבורו כמו שהוא עוסק וטורח בשביל עמו. כי לא יקבלה לב האדם. אלא זוהי התורה לאהוב את חבירו אף אם יסיה משפיע בכל הטוב יותר ממנו. ושלא תהיה שום פחיתות קנאה בלבו על זה. כי אם לאהוב שיהיה חבירו בכל הטוב כאשר אהב עמו לחסות בכל הטוב. וכל העיקר של זאת המצוה הוא על השלילות לשלול מחבירו כל הרע והמק והקנאה. וכך אמרו חכמים בפירוש זאת המצוה. כלל של דבר דעלך סמי לחברך לא תעביר.

ספר יד הקטנה פ"ה מדע עשה ג'

Sefer Yad Ketana³ explains the mitzva of Ahavat Reim in this manner - to look out for others but NOT if it will cause one damage or serious loss.

15. **משנה.** אבדתו ואבדת אביו - אבדתו קודמת, אבדתו ואבדת רבו - שלו קודם. **גמרא.** מנא הני מילי? - אמר רב יהודה אמר רב: אמר קרא (דברים ט"ז) אפס כי לא יהיה בך אביון - שלך קודם לשל כל אדם. ואמר רב יהודה אמר רב: כל המקיים בעצמו כך - סוף בא לידי כך. **(רש"י)** - אף על פי שלא הטילו עליו הכחוש, יש לאדם ליכנס לפניו משורת הדין ולא לדקדק שלי קודם, אם לא בהפסד מוכיח, ואם תמיד מדקדק - פורק מעליו עול גמילות חסדים ולדקה, וסוף שיצטרך לצריות.

בבא מציעא לג.

Nevertheless, if one always places themselves before others, they will never do any chesed! So Chazal expect us to push beyond our comfort zone and find a balance between our financial, emotional and psychological needs and giving our time, money and selves to others.

16. מי שאבדה לו אבידה, ופגע באבדתו ובאבדת חבירו, אם יכול לחזור את שתיהן חייב להחזירם; ואם לא, יחזיר את שלו, שאבדתו קודמת אפילו לאבדת אביו ורבו, כדדרשין מאפס לא יהיה בך אביון. ואע"פ כן יש לו לאדם ליכנס לפניו משורת הדין ולא לדקדק ולומר: שלי קודם, אם לא בהפסד מוכח. ואם תמיד מדקדק, פורק ממנו עול גמילות חסדים

שולחן ערוך חושן משפט סימן רסד סעיף א

The Shulchan Aruch rules in this way - our essential needs come before the needs (even if greater) of others BUT we are required to go 'beyond the letter of the law' and push ourselves to do chesed.

3. Commentary on the Mishne Torah by R. Dov Berish Gottlieb, (18th century Poland).